

Học tập phong cách nêu gương của Hồ Chí Minh trong xây dựng phong cách nhà giáo

Kiều Hưng¹, Nguyễn Thị Dung²

¹ Email: kieuhung110876@gmail.com

² Email: DungTh.viu@gmail.com

Trường Đại học Công nghiệp Việt - Hung
Số 16, phố Hữu Ngh, thị xã Sơn Tây,
Hà Nội, Việt Nam

TÓM TẮT: Trong những năm qua, việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh theo Chỉ thị 05-CT/TW ngày 15 tháng 5 năm 2016 của Bộ Chính trị đã trở thành phong trào sinh hoạt chính trị rộng lớn của toàn Đảng, toàn dân ta, nhằm góp phần xây dựng Đảng, xây dựng hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, xây dựng văn hóa, con người Việt Nam, đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững và bảo vệ vững chắc Tổ quốc. Sau hơn bốn năm triển khai thực hiện, phong trào đã đạt được một số kết quả tích cực, góp phần quan trọng vào thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội XII của Đảng và nghị quyết đại hội đảng bộ các cấp. Đối với ngành Giáo dục, việc triển khai được thực hiện với nhiều phong trào thi đua, nhiều cuộc vận động sâu rộng, thông qua đó đã tạo được sự thay đổi to lớn trong nhận thức và hành động của mỗi cá nhân, đặc biệt là đội ngũ nhà giáo. Trước những yêu cầu và bối cảnh mới của ngành Giáo dục, đòi hỏi đội ngũ nhà giáo không ngừng tự nâng cao năng lực chuyên môn, nghiệp vụ, li luận chính trị và đạo đức cách mạng theo phong cách nêu gương của Hồ Chí Minh.

TỪ KHÓA: Hồ Chí Minh; phong cách Hồ Chí Minh; nhà giáo; đạo đức nhà giáo; phong cách nhà giáo.

→ Nhận bài 01/3/2020 → Nhận bài đã chỉnh sửa 17/3/2020 → Duyệt đăng 24/4/2020

1. Đặt vấn đề

Chủ tịch Hồ Chí Minh, người con ưu tú của dân tộc Việt Nam, anh hùng giải phóng dân tộc, danh nhân văn hoá thế giới. Người không chỉ để lại một sự nghiệp cách mạng vẻ vang mà còn để lại cho Đảng ta, nhân dân ta và nhân loại tiến bộ một di sản tinh thần vô giá là tư tưởng, đạo đức và phong cách Hồ Chí Minh - sự kết tinh những giá trị truyền thống dân tộc Việt Nam, những tinh hoa văn hóa nhân loại và thời đại, là sự tiếp thu, lĩnh hội tư tưởng, đạo đức cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin. Có thể nói, trong kho tàng những giá trị ấy, nêu gương là một nội dung quan trọng trong phong cách của Người. Sinh thời, từ thực tiễn hoạt động cách mạng phong phú của mình, Người từng khẳng định: “Nói chung thì các dân tộc phương Đông đều giàu tình cảm và đối với họ một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền” [1]. Tư tưởng này vẫn giữ nguyên giá trị, ý nghĩa lí luận và thực tiễn sâu sắc trong tình hình hiện nay, đặc biệt góp phần “Xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh...; xây dựng đội ngũ cán bộ...đủ năng lực, phẩm chất, ngang tầm nhiệm vụ; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống và những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ, đẩy mạnh đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, quan liêu” nói chung và xây dựng đội ngũ nhà giáo nói riêng (Ban Chấp hành Trung ương, (2016), *Chỉ thị số 05-CT/TW về Đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh*). Từ góc nhìn đạo đức, bài

viết này hướng tới việc tìm hiểu, khái quát về phong cách nêu gương của Chủ tịch Hồ Chí Minh, những chỉ dạy của Người trong trách nhiệm nêu gương của nhà giáo, từ đó đề xuất một số nội dung cần thực hiện nhằm xây dựng phong cách nhà giáo trong tình hình mới.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Hồ Chí Minh - một hình mẫu về phong cách nêu gương

Phong cách Hồ Chí Minh là một hệ thống chính thể nhất quán và toàn diện về phong cách tư duy, phong cách diễn đạt, phong cách làm việc, phong cách ứng xử và sinh hoạt hàng ngày của Chủ tịch Hồ Chí Minh - Phong cách nêu gương là nội dung quan trọng, nổi bật trong phong cách làm việc của Người, đồng thời là một nguyên tắc xây dựng đạo đức mới, đạo đức cách mạng “nói đi đôi với làm, phải nêu gương về đạo đức”.

Nêu gương về đạo đức trước hết là yêu cầu, đòi hỏi đối với mỗi cán bộ, đảng viên, những người đứng đầu các cơ quan, đơn vị, tổ chức. Do vậy, Người yêu cầu mỗi cán bộ, đảng viên phải làm mẫu mực trong công tác và lối sống, trong mọi lúc, ở mọi nơi. Nội phải đi đôi với làm, tức là phải nêu gương, làm mực thước cho quần chúng noi theo, “Tự mình phải chính trước, mới giúp được mọi người chính” [2]. Hồ Chí Minh từng nhắc các đồng chí cán bộ trong Chính phủ: “Một điều rất quan trọng nữa là các đồng chí bộ trưởng, thủ trưởng và cán bộ lãnh đạo phải luôn luôn gương mẫu về mọi mặt, phải nêu gương sáng về đạo đức cách mạng: cần, kiệm, liêm,

chính, chỉ công vô tư, phải giữ gìn tác phong gian khổ phần đầu, phải không ngừng nâng cao chí khí cách mạng trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc. Có như thế mới xứng đáng với đồng bào miền Nam đang chiến đấu vô cùng anh dũng chống Đế quốc Mĩ và tay sai, ... Nếu chúng ta làm gương mẫu và biết lãnh đạo thì bất cứ công việc gì khó khăn đến đâu cũng nhất định làm được [3], hay như “Muốn đạt mệnh cách mới sản xuất, chiến đấu, văn hoá và các mặt khác, thì trước hết cần bộ, đảng viên, đoàn viên, phải làm đầu tàu, gương mẫu, ... làm sao tự mình nêu gương và giáo dục (GD) cho đảng viên, đoàn viên, cán bộ, giữ gìn, phát triển đạo đức cách mạng, làm sao cho nhân dân biết hưởng quyền dân chủ, biết dùng quyền dân chủ của mình, dám nói, dám làm, ... [4].

Theo Hồ Chí Minh, nêu gương là phương pháp dùng sự việc tốt, con người điển hình tiên tiến để tác động mạnh mẽ đến người khác, khiến họ khâm phục, tán thành và noi theo. Người căn dặn: “Lấy gương người tốt việc tốt để hàng ngày GD lẫn nhau là cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới” [5]. Đối với cán bộ, đảng viên, việc nêu gương là: “Nếu gặp khi lợi ích chung của Đảng mâu thuẫn với lợi ích riêng của cá nhân thì phải kiên quyết hi sinh lợi ích của cá nhân cho lợi ích của Đảng. Khi cần đến tinh mệnh của mình cũng phải vui lòng hi sinh cho Đảng. Mỗi Đảng viên, mỗi cán bộ phải hiểu rõ, phải thực hành như thế...” [5]. Nếu gương còn phải là “Nói đi đôi với làm”. Nếu một cán bộ, đảng viên “nói một đằng, làm một nẻo” thì trước con mắt của nhân dân, họ không còn là người chiến sĩ tiên phong nữa. Họ tuyên truyền sẽ chẳng ai nghe và thực chất, họ đã tự tước đi vai trò của người lãnh đạo. Hồ Chí Minh cho rằng: “Trước mặt quần chúng, không phải ai cứ viết lên trán chữ “Cộng sản” mà ta được họ yêu mến. Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức. Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước...” [2].

Trong cuộc đời hoạt động cách mạng, phục vụ nhân dân của mình, Hồ Chí Minh không chỉ quan tâm GD đạo đức cách mạng mà bản thân Người là tấm gương sáng ngời về phong cách nêu gương, một biểu tượng mẫu mực về “Người lãnh đạo và người đầy tớ thật trung thành của nhân dân”. Ở Hồ Chí Minh, tư tưởng đạo đức luôn gắn liền với hành vi đạo đức, động cơ luôn gắn liền với mục đích, nói đi đôi với làm, nhiều khi nói ít nhưng làm nhiều hoặc làm nhiều nhưng không cần nói. Chính những điều này làm cho Hồ Chí Minh trở thành “Người Việt Nam đẹp nhất” trong lòng mỗi người dân Việt Nam, là “Nhân cách của con người thời đại cho mọi thế hệ” trong con mắt nhân dân thế giới.

Sinh ra trong cảnh nước mất, nhà tan, nhân dân lầm than, cực khổ, vì thế năm 1911, Người ra đi tìm đường

cứu nước không phải để vinh thân mà là để cứu nước, cứu dân, để giúp đỡ đồng bào mình. Năm 1954, nhân buổi nói chuyện với cán bộ, chiến sĩ, Người căn dặn: “Ngày xưa, các vua Hùng đã có công dựng nước, ngày nay Bác cháu ta phải cùng nhau giữ lấy nước” [6]. Bất cứ ở đâu, khi nào và làm gì, Người cũng hướng tới mục tiêu cao cả là phụng sự đồng bào, phụng sự Tổ quốc, Người từng khẳng định: “Tôi chỉ có một sự ham muốn, ham muốn tột bậc là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ta ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành” [4].

2.2. Lời dạy của Hồ Chí Minh đối với nhà giáo về nêu gương

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến phát triển sự nghiệp GD của đất nước, đã có những chỉ dẫn hết sức quý báu về mục tiêu, nhiệm vụ, nội dung và phương pháp GD... và bản thân Người thực sự là tấm gương mẫu mực về GD, trước hết là vì ý thức GD, tự học, tự rèn luyện suốt đời, nêu cao những gương người tốt, việc tốt nhằm lôi cuốn sự nghiệp GD thành phong trào của toàn dân vì mục đích xây dựng cuộc sống mới, xã hội mới.

Trong tư duy lý luận và hoạt động thực tiễn của Hồ Chí Minh, GD luôn luôn có vị trí hàng đầu, là quốc sách trong sự nghiệp cách mạng giải phóng dân tộc và xây dựng xã hội tiến bộ hơn, văn minh hơn. GD phải được ưu tiên phát triển trước, không có GD thì cũng không nói gì đến việc phát triển kinh tế, văn hóa. Sự mệnh của GD nói chung, nhà giáo nói riêng là mở mang và nâng cao dân trí, đào tạo nguồn nhân lực, bồi dưỡng nhân tài cho đất nước, hướng tới phát triển toàn diện con người, đưa nước nhà sánh vai với các cường quốc năm châu. Nếu “làm tốt thì thế hệ sau này có ảnh hưởng tốt, làm không tốt sẽ có ảnh hưởng không tốt đến thế hệ sau”. Người khẳng định: “Nhiệm vụ GD rất quan trọng và vẻ vang, vì nếu không có thầy giáo thì không có GD... Không có GD, không có cán bộ thì cũng không nói gì đến kinh tế, văn hóa” [8].

Trong tư tưởng của Hồ Chí Minh, để GD phát triển thì đội ngũ nhà giáo có vai trò quan trọng, vinh quang nhưng trách nhiệm nặng nề, là người trực tiếp đào tạo và bồi dưỡng những người công dân tốt, người lao động tốt, người chiến sĩ tốt, người cán bộ tốt kế tục sự nghiệp cách mạng của Đảng. Người cho rằng: “Nghề thầy giáo là rất quan trọng, rất là vẻ vang. Ai có ý kiến không đúng về nghề thầy giáo thì phải sửa chữa”, hay như trong lần tới thăm lớp học chính trị của các giáo viên cấp II, cấp III toàn miền Bắc diễn ra vào tháng 9 năm 1958, Người nói: “Vị lợi ích mười năm thì phải trồng cây, vị lợi ích trăm năm thì phải trồng người. Chúng ta phải đào tạo ra những công dân tốt và cán bộ tốt cho nước nhà. Nhân dân, Đảng, Chính phủ giao các nhiệm vụ đào tạo thế hệ tương lai cho các cô, các chú. Đó là một trách nhiệm nặng nề, nhưng rất vẻ vang” [9].

Để thực hiện và hoàn thành trọng trách vinh quang mà xã hội đặt trọn niềm tin lên vai các nhà giáo, trong chi đội của mình, Hồ Chí Minh đòi hỏi nhà giáo phải là người vừa có đức, vừa có tài và đặc biệt phải luôn là tấm gương sáng cho học trò noi theo. Theo Người: “Chính trị là đức, chuyên môn là tài, có tài mà không có đức là hỏng”, hay “Có chuyên môn mà không có chính trị giới thì dù học giỏi mấy dạy trẻ con cũng hỏng. Chính trị là linh hồn, chuyên môn là xác. Có chuyên môn mà không có chính trị thì chỉ là cái xác không hồn” [7]. Người thầy chẳng những là người cán bộ cách mạng mà còn là người đào tạo những cán bộ cách mạng cho tương lai đất nước nên càng phải có đạo đức cách mạng. Người khẳng định: “Muốn cho học sinh có đức thì giáo viên phải có đức. Vì như bảo học trò phải dậy sớm mà giáo viên thì trưa mới dậy. Cho nên, thầy giáo, có giáo phải gương mẫu” [7].

Tấm gương đạo đức của người thầy đối với học sinh là vô cùng quan trọng, bởi theo Người: “Óc những người tuổi trẻ trong sạch như một tấm lụa trắng. Nhiệm xanh thì nó sẽ xanh. Nhiệm đỏ thì nó sẽ đỏ. Vì vậy, sự học tập ở nhà trường có ảnh hưởng rất lớn cho tương lai của thanh niên, và tương lai của thanh niên tức là tương lai của nước nhà” [7]. Người ví: “Trẻ em như cái gương trong sáng, thầy tốt thì ảnh hưởng tốt, thầy xấu thì ảnh hưởng xấu, cho nên phải chú ý GD chính trị tư tưởng trước, chính thầy giáo, có giáo chính tiên về về tư tưởng” [10]. Người không tán thành hiện tượng nói không đi đôi với làm, nói một đường nhưng làm một nẻo, nói nhưng không làm. Người cho rằng, nếu người làm công tác GD mà như thế thì GD lại thành ra phản GD, bởi: “Trẻ em hay bắt chước, cho nên thầy giáo, cán bộ phụ trách,... phải gương mẫu từ lời nói đến việc làm. Nếu các cô các chú bảo: “Các em phải siêng làm” nhưng các cô, các chú lại đi ngủ, hoặc dạy: “Các em phải thật thà”, nhưng các cô, các chú lại nói sai, hay bảo: “Các em phải giữ vệ sinh chung” nhưng các cô, các chú bản, như thể là không được. Dạy các cháu thì nói với các cháu chỉ là một phần, cái chính là phải cho các cháu nhìn thấy, cho nên những tấm gương thực tế là rất quan trọng. Muốn dạy cho trẻ em thành người tốt thì trước hết các cô, các chú phải là người tốt” [3], “Thầy giáo phải làm kiểu mẫu cho các cháu, làm được như thế là làm tròn nhiệm vụ”.

Khẳng định đạo đức rất quan trọng, là yêu cầu hàng đầu của nhà giáo để nêu gương trước trò, Hồ Chí Minh còn căn dặn nhà giáo gương mẫu trong học tập bởi đường trình độ chuyên môn, học tập li luận chính trị bởi nhà giáo nếu chỉ giỏi chuyên môn, không giỏi chính trị thì dù giỏi mấy dạy trẻ con cũng hỏng. Nếu có đức nhưng lại không giỏi về chuyên môn “mà chỉ i tờ thì dạy thế nào?”. Phải thường yêu quý mến học trò, phải gần gũi mật thiết với quần chúng nhân dân, giúp đỡ nhân dân việc lớn, việc nhỏ,...

Lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh về phong cách nêu

gương, thực hiện nói đi đôi với làm là kim chỉ nam cho mỗi nhà giáo, cán bộ quản lí GD trong quá trình không ngừng học tập, tu dưỡng, rèn luyện và công tác, thực hiện tốt vai trò nêu gương trước người học và hoàn thành tốt nhiệm vụ trong sự nghiệp “trồng người” mà Đảng, Bác Hồ và nhân dân giao cho.

2.3. Ý nghĩa của việc học tập tư tưởng, đạo đức và phong cách “nêu gương” của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong xây dựng phong cách nhà giáo

* Phong cách và phong cách nhà giáo

Phong cách: Theo từ điển Tiếng Việt, “Phong cách là những lối, những cung cách sinh hoạt, làm việc, hoạt động, xử sự tạo nên cái riêng của một người hay một loại người nào đó” [11]. Từ thực tế đời sống hàng ngày của cá nhân cho thấy, mỗi người thường có lối, thể hiện những nét riêng biệt trong tất cả các hành động của họ: từ cách họ làm việc đến cách ăn mặc, giao tiếp, cách nhìn nhận và giải quyết các vấn đề,... so với những cá nhân khác. Đối với nhà giáo, lao động của người thầy, lao động sư phạm là loại hình lao động đặc biệt, vừa mang tính tập thể, vừa mang dấu ấn cá nhân. Đối tượng lao động của nhà giáo là con người, là những người đang hình thành và phát triển nhân cách và nhạy cảm với những tác động của môi trường bên ngoài theo hướng tích cực và cả tiêu cực trước hết và trực tiếp từ hành vi, cung cách làm việc, ứng xử của người thầy.

Như vậy, có thể hiểu: Phong cách nhà giáo là cung cách sống, sinh hoạt, làm việc, những hành vi xử sự tạo nên nét riêng của nhà giáo. Trên cơ sở Quyết định số 16/2008/QĐ-BGDĐT, có thể khái quát về phong cách nhà giáo ở một số điểm gồm: Sống có lí tưởng, có mục đích, có ý chí vượt khó vươn lên, có tinh thần phấn đấu liên tục với động cơ trong sáng và tu dưỡng sáng tạo; Thực hành cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư; Tác phong làm việc nhanh nhẹn, khẩn trương, khoa học; Có thái độ văn minh, lịch sự trong quan hệ xã hội; trong giao tiếp với đồng nghiệp, với người học; Kiên quyết đấu tranh với hành vi trái pháp luật; Thương yêu, quý trọng lẫn nhau, biết quan tâm đến người xung quanh; Thực hiện nếp sống văn hóa nơi công cộng,... (Bộ GD&ĐT, (2018), *Quy định về đạo đức nhà giáo, ban hành kèm theo Quyết định số 16/2008/QĐ-BGDĐT ngày 16 tháng 4 năm 2008*).

* Ý nghĩa của việc học tập tư tưởng, đạo đức và phong cách “nêu gương” của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong xây dựng phong cách nhà giáo

Nghị quyết Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng, ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ, khi đánh giá về những tồn tại, hạn chế, khuyết điểm trong công tác xây dựng Đảng

đã chỉ rõ: “Nhiều cán bộ, đảng viên, trong đó có người đứng đầu chưa thể hiện tinh tiên phong, gương mẫu, còn biểu hiện quan liêu, cửa quyền, chưa thực sự sâu sát thực tế, cơ sở”, “Tinh trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên chưa bị đẩy lùi” (Đảng Cộng sản Việt Nam, (2016), *Nghị quyết số 04-NQ/TW về Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng, ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ*). Đối với ngành GD, trong những năm qua, bên cạnh những kết quả tích cực được Đảng và nhân dân ghi nhận, vẫn còn nhiều tiêu cực, khuyết điểm đã được cả hội nhận diện. Nhiều nhà giáo bị xử lý bởi cơ quan pháp luật do liên quan đến những vấn đề gây xôn xao dư luận, như bạo lực học đường, xâm hại tinh dục, gian lận thi cử, ... Trong báo cáo tổng kết năm học 2018 - 2019 của Bộ GD&ĐT khi đề cập đến những hạn chế của ngành cũng khẳng định: “Một số cơ sở GD thiếu dân chủ, chưa phát huy được vai trò trách nhiệm của các tổ chức, cá nhân trong nhà trường. Một số giáo viên học chế về năng lực, nghiệp vụ sư phạm, phương pháp dạy học, chuyên đổi mới; Cá biệt có giáo viên vi phạm đạo đức, lối sống, chưa thể hiện vai trò nêu gương đối với học sinh”. Để từng bước khắc phục, phòng tránh những hạn chế và biểu hiện nêu trên, việc học tập, tu dưỡng, rèn luyện bản thân theo phong cách nêu gương của Hồ Chí Minh có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, góp phần thực hiện có hiệu quả Chi thị số 05-CT/TW ngày 15 tháng 5 năm 2016 của Bộ Chính trị về việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh.

Việc học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh được triển khai sâu rộng trong nhiều năm qua với nhiều chủ đề thiết thực được thực hiện hằng năm. Điều này đã giúp cho bản thân mỗi nhà giáo không chỉ nhận thức đầy đủ và sâu sắc hơn về công lao to lớn của Người đối với nhân dân, đất nước mà còn tự mình hiểu rõ hơn những phẩm chất, quan niệm sâu sắc của Người, qua đó tìm ra cho mình một tấm gương sáng để noi theo và những bài học bổ ích để vận dụng trong cuộc sống. Những năm qua, ngành GD và những nhà giáo chân chính có phần bị tổn thương bởi những tiêu cực trong ngành mình, dẫu biết rằng đó chỉ là hiện tượng cá biệt. Việc học tập làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách của Người là cơ sở để nhà giáo tiếp tục củng cố bản lĩnh trước những thói xấu, rèn luyện đạo đức của người cách mạng để tránh xa những cám dỗ của lợi ích vật chất, không ngừng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ để hoàn thành tốt nhiệm vụ trồng người mà Đảng và nhân dân giao cho.

Trên cơ sở Chi thị số 05-CT/TW và các thị, hướng dẫn thực hiện có liên quan, Bộ GD&ĐT đã chỉ đạo, tổ chức việc quán triệt, nghiên cứu, học tập sâu rộng những

nội dung, quan điểm chỉ đạo cho mọi đối tượng trong các cơ sở GD, các bậc học, cấp học, đặc biệt là đời ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý, nhà giáo và người học. Đã ban hành Kế hoạch triển khai Chi thị số 05-CT/TW về *Đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh* trong ngành GD; Xây dựng Quy định về đạo đức nhà giáo, ban hành kèm theo Quyết định số 16/2008/QĐ-BGDĐT ngày 16 tháng 4 năm 2008 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT. Đồng thời, tổ chức triển khai các phong trào thi đua yêu nước, các cuộc vận động, như “Mỗi nhà giáo là một tấm gương đạo đức, tự học và sáng tạo”; phong trào thi đua “Đổi mới - Sáng tạo trong dạy và học”; “Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực, nhà giáo mẫu mực” ...

2.4. Một số biện pháp để học tập phong cách “nêu gương” của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong xây dựng phong cách nhà giáo

Ngành giáo vốn đã lâu đời, tôn sư trọng đạo trở thành truyền thống của dân tộc. Dù xã hội có nhiều thay đổi nhưng nhà giáo vẫn luôn đóng vai trò quan trọng trong định hướng, tư vấn học tập và phát triển nhân cách người học, qua dạy học để GD những phẩm chất tốt đẹp của người lao động cho người học. Yếu tố cần thiết và quan trọng để nhà giáo thực hiện tốt vai trò của mình là phẩm chất đạo đức, năng lực chuyên môn nghiệp vụ, sự chủ động sáng tạo cá nhân, bản lĩnh chính trị, ... Vì vậy, để học tập phong cách nêu gương của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong xây dựng phong cách nhà giáo, cần thực hiện hiệu quả các biện pháp chủ yếu sau:

Thứ nhất, nâng cao ý thức tự GD, rèn luyện đạo đức cách mạng: Trong tư tưởng của mình, Hồ Chí Minh khẳng định, nhà giáo là những chiến sĩ trên mặt trận văn hóa. Vì thế, người cách mạng nói chung và nhà giáo nói riêng phải có phẩm chất cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Theo Người, đạo đức cách mạng giúp cho con người vượt vàng trước mọi thử thách, mới hoàn thành được nhiệm vụ của bản thân, nó cũng là nguồn để nuôi dưỡng và phát triển con người. Người khẳng định: “Có đạo đức cách mạng thì khi gặp khó khăn thất bại cũng không sợ sệt, rụt rè, lùi bước... khi gặp thuận lợi và thành công vẫn giữ vững tinh thần gian khổ, chất phác, khiêm tốn, “Lo trước thiên hạ, vui sau thiên hạ”; lo hoàn thành nhiệm vụ cho tốt chứ không kèn cựa về mặt hưởng thụ, không công thần, không quan liêu, không kiêu ngạo, không vô hoá” [10]. Tuy nhiên, Người cũng cảnh dạn: “Đạo đức cách mạng không phải trên trời sa xuống, nó do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hàng ngày mà phát triển và củng cố. Giống như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng tinh” [9]. Đối với nhà giáo, đạo đức cách mạng là những phẩm chất không thể thiếu, biểu hiện rõ nhất những phẩm chất này của nhà giáo là dù khó khăn gian khổ đến đâu cũng phải thi đua dạy tốt, phải

luôn gương mẫu để học trò noi theo, Người nói: “Cô giáo, thầy giáo trong chế độ ta cần phải góp phần vào công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội. Phải có chí khí cao thượng, phải tiên ưu hậu lạc nghĩa là khó khăn thì phải chịu trước thiên hạ, sung sướng thì hưởng sau thiên hạ. Đây là đạo đức cách mạng” [9]. Vì vậy, việc nêu gương tự GD, rèn luyện đạo đức cách mạng là nhiệm vụ quan trọng, thường xuyên, đồng thời thực chất là quá trình “tự mài ngọc, luyện vàng” để không ngừng hoàn thiện đạo đức, nhân cách và phẩm chất cách mạng của mình.

Hiện nay, trước sự thay đổi liên tục của xã hội, sự tác động của nhiều yếu tố bên ngoài, đặc biệt là đời sống vật chất, tinh thần của xã hội ngày càng được nâng cao và thường xuyên tác động đến từng cá nhân người học. Với lao động đặc thù của mình, vai trò nêu gương của nhà giáo thực sự quan trọng bởi nó ảnh hưởng đến toàn xã hội thông qua người học. Nếu tấm gương nhà giáo tốt sẽ góp phần tạo ra cho xã hội những công dân tốt và ngược lại. Vì thế, yêu cầu về đạo đức của nhà giáo được đặt ra là: “Tâm huyết với nghề nghiệp, có ý thức giữ gìn danh dự, lương tâm nhà giáo; Có tinh thần đoàn kết, thương yêu, giúp đỡ đồng nghiệp trong cuộc sống và trong công tác; Có lòng nhân ái, bao dung, độ lượng, đối xử hoà nhã với người học, đồng nghiệp; sẵn sàng giúp đỡ, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp chính đáng của người học, đồng nghiệp và cộng đồng” ((Bộ GD&ĐT, (2018), Quy định về đạo đức nhà giáo, ban hành kèm theo Quyết định số 16/2008/QĐ-BGDĐT ngày 16 tháng 4 năm 2008).

Thứ hai, không ngừng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ: Chuyên môn, nghiệp vụ là thước đo giá trị của mỗi nhà giáo. Một nhà giáo giỏi phải là người có chuyên môn, nghiệp vụ vững vàng bên cạnh nhân cách trong sáng, lối sống mẫu mực, mô phạm, giản dị. Chỉ có vậy mới đảm nhận tốt vai trò trồng người, vai trò gieo hạt nhân cách, ươm mầm tài năng, mới có thể trở thành tấm gương sáng, điểm tựa tinh thần cho người học trên hành trình tìm kiếm tri thức, tìm kiếm niềm tin vào cuộc sống, vào tương lai.

Thực tế cho thấy, dù công nghệ, khoa học hỗ trợ GD có phát triển đến đâu, vẫn không thể phủ nhận vai trò của nhà giáo trong đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài cho đất nước - chỉ khi thầy giỏi mới có trò giỏi. Khẳng định về điều này, Kuxholmexki - nhà nghiên cứu GD người Ucraina đã nói: “Đối với người giáo viên, cần phải có kiến thức, có hiểu biết sự phạm về quy luật xã hội, có khả năng dùng lời nói để tác động đến tâm hồn học sinh, có kỹ năng đặc sắc nhìn nhận con người và cảm thấy những rung động tinh tế nhất của trái tim con người”.

Chúng ta đang sống trong thời đại bùng nổ thông tin, công với những phát minh, thành tựu vĩ đại của khoa học, của xu thế toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế,... Đặc điểm này mở ra những cơ hội to lớn và thuận lợi cho nhà giáo trong việc chủ động tự học tập bồi dưỡng, nghiên

cứu để nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của mình. Tuy nhiên, điều này cũng đặt ra những yêu cầu và thách thức to lớn đối với nhà giáo như: khoảng cách giữa tri thức được giảng dạy với tri thức trong thực tế xã hội ngày càng lớn. Sự khác xa giữa kiến thức học trong nhà trường với việc giải quyết nhiệm vụ thực tế, là khả năng nhiều kiến thức mới được người học nắm bắt, cập nhật trước thiên, là trách nhiệm giải thích, định hướng cho người học nhận diện tư tưởng, quan điểm sai trái,... Vì vậy, mỗi nhà giáo phải thường xuyên học tập, tự nghiên cứu, đào sâu, mở rộng, nâng cao trình độ kiến thức chung và chuyên ngành; Cần tích cực tham gia nghiên cứu khoa học, nghiên cứu thực tế, trao đổi kỹ năng sự phạm, đổi mới và lựa chọn những phương pháp dạy học phù hợp với đối tượng người học và nội dung bài học, thực hiện giảng dạy lí luận gắn với thực tiễn, học đi đôi với hành, bởi “Muốn huấn luyện thợ rèn, thì người thì người huấn luyện phải thạo nghề rèn, nghề thợ”. Người huấn luyện của Đoàn thể phải làm kiểu mẫu về mọi mặt: tư tưởng, đạo đức, lối làm việc” [3].

Thứ ba, thực hiện tốt “nói đi đôi với làm”: Nói đi đôi với làm là một nguyên tắc của việc xây dựng đạo đức cách mạng, đồng thời là một phương châm chỉ đạo hoạt động được Hồ Chí Minh xem như một tiêu chí quan trọng khi thực hành phương pháp nêu gương không chỉ đối với nhà giáo trong thực hiện nghiệp vụ cách mạng giao cho. Người từng căn dặn: “Muốn cho học sinh có đức thì giáo viên phải có đức. Đừng bảo học trò phải dậy sớm mà mình thì trưa mới dậy. Cho nên thầy giáo, cô giáo phải gương mẫu” [7]. Người thầy có ý thức về sự gương mẫu của mình tức là đang tự hoàn thiện mình. Người thầy dạy học trò về phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân, thương yêu lẫn nhau, đoàn kết nội bộ; cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Gương mẫu về lĩnh vực đó, nghĩa là người thầy đang trên con đường xây dựng đạo đức cho mình.

Trong bối cảnh hiện nay, trước sự phát triển mạnh của các phương tiện truyền thông, bùng nổ của mạng xã hội, xã hội và người học dễ dàng tiếp cận với nhiều luồng thông tin khác nhau, đặc biệt là thông tin độc hại, trái chiều làm ảnh hưởng đến tư tưởng và hành vi. Vì vậy, trước hết nhà giáo phải “nói đi đôi với làm” theo đúng chủ trương đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước, theo đúng tiêu chí, chuẩn mực GD đức nhà giáo.

3. Kết luận

Đối với mỗi nhà giáo, dù ở vị trí, điều kiện công tác nào cũng luôn cần nghiên cứu, học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, trong đó và cụ thể là phong cách nêu gương của Người. Việc học tập và rèn luyện nhất thiết phải được tiến hành thường xuyên, liên tục, trong từng hành động, công việc cụ thể của mỗi nhà giáo. Thực tế những năm qua, trong ngành

GD, nhiều nhà giáo, cán bộ quản lý GD đã được Đảng, Nhà nước tôn vinh, biểu dương về kết quả thiết thực trong việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức phong cách Hồ Chí Minh. Đó là những tấm gương: Thầy cô cầm bàn hàng ngày gieo con chữ nơi vùng cao, vùng sâu, vùng xa, vượt khó vận động để đưa các em đến trường; Những thầy cô nghiên cứu, tìm tòi, áp dụng các phương pháp dạy học tích cực, đổi mới, sử dụng phương tiện, hình thức dạy học phù hợp nhằm tạo nên những giờ học, hình thức học tập hiệu quả; Những thầy cô tích cực trong lao động, sáng tạo để nâng cao chất lượng, điều

kiện sinh hoạt, bữa ăn, chỗ ở cho học trò... Vì vậy, tiếp tục quán triệt, học tập lời dạy của chủ tịch Hồ Chí Minh về nêu gương và thực hiện phong cách nêu gương trong xây dựng đội ngũ nhà giáo là nội dung hết sức quan trọng và có ý nghĩa góp phần xây dựng hình ảnh nhà giáo, cùng có niềm tin của xã hội với ngành GD cũng như góp phần thực hiện có hiệu quả Nghị quyết số 29-NQ/TW, hội nghị Trung ương 8 (khóa XI) về Đổi mới căn bản, toàn diện GD&ĐT, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế¹.

Tài liệu tham khảo

[1] *Hồ Chí Minh toàn tập - tập 1*, (2011), NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
 [2] *Hồ Chí Minh toàn tập - tập 6*, (2011), NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
 [3] *Hồ Chí Minh toàn tập - tập 4*, (2011), NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
 [4] *Hồ Chí Minh toàn tập - tập 5*, (2011), NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
 [5] *Hồ Chí Minh toàn tập - tập 15*, (2011), NXV Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
 [6] Ban Tuyên giáo Trung ương, (2008), *Những mẫu chuyện về tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
 [7] *Hồ Chí Minh toàn tập - tập 12*, (2011), NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
 [8] *Hồ Chí Minh toàn tập - tập 10*, (2011), NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
 [9] *Hồ Chí Minh toàn tập - tập 11*, (2011), NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
 [10] *Hồ Chí Minh toàn tập - tập 9*, (2011), NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
 [11] Hùng Thắng, Thanh Hương, Bằng Cẩm, (2002), *Từ điển Tiếng Việt*, NXB Thanh niên.
 [12] Kiều Hưng, (2017), *Sự thống nhất trong nội dung tư tưởng và tầm gương đạo đức Hồ Chí Minh*, Tạp chí Giáo dục, số 267, tháng 11, năm 2017, tr.13-18.
 [13] Đào Thanh Hải, Minh Tiến, (2005), *Tư tưởng Hồ Chí Minh về Giáo dục*, NXB Lao động.

LEARNING FROM HO CHI MINH'S EXEMPLARY STYLE IN FORMING TEACHERS' STYLE

Kieu Hung¹, Nguyen Thi Dung²

¹ Email: kieuhung110875@gmail.com
² Email: Dung3h.viu@gmail.com
 Vietnam - Hungary Industrial University
 16 Huu Nghi, Son Tay town, Hanoi, Vietnam

ABSTRACT: *In recent years, learning and following Ho Chi Minh's ideology, morality and style under the Politburo's Directive 05-CT/TW of May 15, 2016 have become a vast movement of political activities of our entire Party and people, aiming to contribute to building the Party, building a clean and strong political system, building the culture and the people of Vietnam to meet the requirements of sustainable development as well as protect the Fatherland. After more than four years of implementing the movement, it "has achieved some positive results, making an important contribution to the successful implementation of the Resolution of the 12th Party Congress and the resolutions of the Party Committees at all levels of government". For Vietnam's education sector, the implementation has been carried out with many emulation movements and extensive campaigns, which have created a great change in the awareness and actions of each individual, especially teachers. In the new context of the education sector, teachers are required to constantly improve their professional competence, professionalism, political theory and revolutionary ethics in the Ho Chi Minh's exemplary style.*

KEYWORDS: Ho Chi Minh; Ho Chi Minh style; teachers; teacher Ethics; teachers' style.